

Forfatter: Helgesen, Poul

Titel: Skrifter af Paulus Helie 1. Bind / ved Marius Kristensen. - 1932 Udgivet af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab

Citation: Helgesen, Poul: "Skrifter af Paulus Helie 1. Bind / ved Marius Kristensen. - 1932 Udgivet af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab", i Helgesen, Poul: *Skrifter af Paulus Helie 1. Bind / ved Marius Kristensen. - 1932 Udgivet af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab*, udg. af P. SEVERINSEN , 1932-1948, s. 292. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-helgesen01-shoot-idm140085694711200/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Skrifter af Paulus Helie 1. Bind / ved Marius Kristensen. - 1932 Udgivet af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab

L. Neostadiensis, Eccl. Rosch. Can., qui obiit 1557, d. 24. April, ut ex patet.

165 Christiern den Andens Rimkrønike.

Utrykt. Tekstgrundlaget er: *Aa*. Hdskr. Addit. 494, 4° (Kbh. Univ. Bibl.), samtidig Afskrift med en Haand, som ligner P. H.s meget, men dog ikke er hans. Adskillige Skrivefejl røber, at Afskriveren har misforstaaet Teksten. Hvor *m, n, u* og *i* følger efter hinanden, er der oftere en Streg for lidt, saal. i *kominn* (el. *kommin*) 168,5, *menniskin* 168,13, *Christendomin* 168,22, *mangin* 168,23, *mundt* 168,25 osv. I *mennig* 170,11 er der 6 Streger, og der burde derfor snarere have været trykt *mennig* (jfr. 105,12 og 147,4) ligesom *konning* 171,29, 172,3, hvor *nnin* ogsaa kun har 6 Streger. - *Ab*. Hdskr. i Linköping, Benz. Saml. Nr. 51 fra 1520-erne, svensk „Oversættelse“ af en næsten identisk Tekst. Trykt i Klemming, Sv. medeltidens rimkrønikor III, 213 ff. over Stregen. - *Ac* Hdskr. Sth. kgl. Bibl. D. 2 („Spegelbergs bok“), skrevet af Biskop Hans Brasks Skriver, Præsten Johan Spegelberg, kort efter 1523, maa nærmest kaldes en metrisk udglattende Omskrivning af Teksten, men dog med en Del oprindeligere Læsemaader end *Ab*. Trykt hos Klemming sst. under Stregen. - *Ba*. Hdskr. Ny kgl. Saml. 937, 4°. Afskrift fra c. 1700 af en noget omarbejdet Tekst. Aftrykkes nedenfor S. 296 ff. - *Bb*. Aftryk efter et andet nu ukendt Haandskrift af samme Tekst i Suhms Nye Samlinger IV, 3. og 4. H., S. 34 ff. - *C*. Omarbejdet og udvidet svensk Tekst fra Begyndelsen af det 17. Aarh. Hdskr. i Engeströmska Saml. i Sth. kgl. Bibl. Denne Form, hvoraf en Del — særlig Udvidelserne — er trykt hos Klemming S. 231 ff., tages der her ikke Hensyn til.

167 I *Aa* er Teksten vist opstillet i Liniepar, selv om Afstanden mellem disse kun er svagt markeret. | 167,2 ij grundtt] *Abc*: aff hiertans grund. | 167,3 giffuer] *Ab*: giffwe (*Ac*: honom bør). | 167,5 ther] *Abc*: thå. | 167,7 herdig] *Ac*: herdog; *Ab*: hertogh(!). | 167,11 sparde] *Saal*. *Abc*; *Aa*: spurde. | 167,15-16 mgl. i *Ac*. | 167,18 ij Norie] *tilf.* efter *Ac*(b) (mett biispiir mgl. i *Ab*); mgl. i *Aa*; | 167,19 siiden] *Mgl.* i *Aa*, *tilf.* efter *Abc*. | 167,20 saa lenge] *thet tilf.* *Ab* (*Ac*: till tess.). | 167,21 førde] *Abc tilf.* *oc*. | 167,22 och quindt] *Fejl for*:

om kind? (Ab: så mongh ögon ock kin; Ac: monger fager kind; jfr. B). 168,2 megitt] Ab: med alle; Ac alle. | 168,6 beuiste] Ab: beuisth (omdigtet i Ac). | 168,8 Herefter har Ac følgende, utvovlsomt tildigtede linier: Sedan fik iak rikit met dektingan Stocholm var ekki got at twinga. | 168,10 Herefter har Ab følgende linier: Aldrick hade iack thå Sverige fåth hade icke min falska breff före gåth. | 168,11 dog] Ab: thå. | 168,15 eij huad] Saal. Ab; Aa: ijhuad. | 168,16 skalcke] Ab: falske. | 168,22 Christendomin] Ab: verdhen (= B). | 168,23 loedtt affhugge och brende] Ab: åffhögg och brende; Ac: darffuade. | 168,23 erlig] Mgl. Ab B. | 168,24 Ab: szom gud hade Sweriges riike förlandt; Ac: for vtan skäl oppo myn san. | 168,26 blue] Ab: haffue. | 168,28 hagde verridtt mig] Ac: mik haffde varit; Ab: wære mik så. | 168,30 skulle æij verre thennom] Ab: ey skulle them bliffua; Ac omdigtet. | 168,31 och ... krone] Ac: iak kröntis ther. | 168,31 oc louede gud] Ab: åff lewandes gud(!) | 168,32 thet] Mgl. Ab; Ac omdigtet. | 169,2 thet ... sindt] Ac: mit falska sin. | 169,5 affhugge] Ac: halshugga. | 169,6 aff mig] Ac: them; Ab tilf: siig foran aff. | 169,7 edeliig] Ab: edelinge. | 169,8 Ac: oc än flere iak vil ey liwga; Ab: thet giorde förreddare szom them belwge; derefter tilf. Ab: Alle them szom mik tienthe bästt them återlönte iack aldra wärstt. | 169,10 gode herrir] Ac: sin herra. Efter linien tilf. Ac: the tyske raddo fast ther till som ene ville regera köpmans spill. | 169,11-12 Ondigtet i Ac til fire linier. | 169,14 stoff] Ac: stop; Ab: mwllen. | 169,16 ieg troer] Mgl. Ab; Ac omdigtet. | 169,18 døde] Ab: rothne. | 169,19 brende] Ab tilf.: honum; Ac tilf.: honom oc barn. | 169,20 onde] Ab: en. | 169,22 gamle gode] Ac: besta. | 169,23 clostiir] = B, men mgl. Ab. | 169,25 og 31 sencke] Ac: drenkia. | 169,29-30 Ac: iak lot hardeliga binda til död noget nada met them göra iak allom förböd. | 169,31 skidit] Ab: skitit; Aa: skindit. | 170,1 sadant] Ab tilf.: mord; Ac omdigtet. | 170,3 mueligt] Ab: mykit(!). | 169,4 mange] = Ab; jfr. Brendum-Nielsen, *Sprogl. forfatterbest. 1. 101. Ann. (om manglende hvor foran meget, mange)*. | 170,4 døditt och] Mgl. Ac. | 170,5 eij (2)] Mgl. Aa, tilf. efter Ab. | 170,7 tacke] Ac: hielpa. | 170,9 aff quinde] Ac: met Sibritz. | 170,11 mennig] Aa

(*snarest*): menning; Abc B: mit rikesens. | 170,12 eij megitt] Ab: inthet; Ac *omdigtet*. | 170,13 Sibritt] Hans Tollere *tilf.* Abc; Ac *omdigter* 13-14 *til 4 linier*. | 170,15 baade] *Mgl.* Aa; *tilf. efter* Abc. | 170,16 sijsze] Ab: toll. | 170,16 stor (2)] Abc: myken. | 170,17 stor] Abc: swår. | 170,18 oc saal] *Mgl.* Abc. | 170,28 Ac: vort thet Danmark til lithet gangn. | 170,28 saufn] Ab: sångh(!). | 171,3 siisze] Ab: skatta. | 171,4 Ac: ey eller all myn forbad holla. | 171,5 Danne-marcks] *Saal.* Abc; Aa: Dannemarck. | 171,7-8 Ab: Allre monde the then mackt i Danmark fonge/ther the haffde actt för-longe. Ac: the mena nw makt j Danmarc fonga/som the haffde actid for longa. | 171,8 act] Aa: att. | 171,9-10 natt .. lag] Ac: altid; at the ey setia pa lybzka sin lith. | 171,10 fellig eij] Ab: foll eller. | 171,11-12 *Mgl.* i Aa, *men findes i* Abc og B; 11 *her efter* Ab (Ac *har* dansk om för danske mendt Ab); 12 *efter* Ac (Ab *har* føgha fructh för fikan, jfr. B). | 171,14 vdin sag] Ab: wthen breff; Ac: mot dom. | 171,15 skickitt mig ij] Ab: beskickat; *omdigtet i* Ac. | 171,18 wurte] Ab: tenckte; Ac: actade. | 171,19 penninge] *Saal.* Abc; Aa: pundtt. | 171,20 Aa: met kunde jeg aldrig bliffue fuldtt, *rettet efter* Abc. | 171,22 dijrebar] Abc: dyra. | 171,23 bondin ij] Ac: bondans. | 171,24 staadir] Ac: stackara. | 171,24 mørcken] *Mgl.* Abc. | 171,25 skendelig] Ab: skemmeligit; Ac: klip-pingx. | 171,29 ieg .. konning] Ac: the kalla mik. | 171,30 oppaa] *Saal.* Abc; Aa: paa. | 172,1-2 *Mgl.* i Abc. | 172,3 kiep] Aa: keip. | 172,3 thennom] *Mgl.* Abc. | 172,4 Ac: the som monde fran mik falle. | 172,6 eij] Ac *tilf.*: lenger. | 172,7 gaas] Ac: godz(!). | 172,9 faar] Abc: för(!). | 172,9 øgh] Abc: hors. | 172,10 til .. feste] Ab: thå mick op festa; Ac: skat aff festa. | 172,11 penninge] *Saal.* Abc; Aa: pundt. | 172,12 *Derefter har* Ab(c): Kyrker ock closther biscopar ock presthe/huar tridie pening lath iack äff them eske/]nthet skulle ther wndhentagit ware/huatt heller the hade mindre eller mere/Wäre the fatige eller riike/thå skulle the alle then tridie pening giffue/]Then skatt skulle the mick faå/om the skulle met mick i Danmark boo/Presther skulle huarken haffua mör eller suena/men leffua wedt halff sin tighende (oc säd *tilf.* Ab) alene/ Off boo ock pening hors ock koo/åker ock äng marck ock skogh.

| 172,13 thennom] Abc: the. | 172,13 mact] Ab: marck(!).
| 172,14 att verre] Ab: til; *omdigtet* i Ac. | 172,18 dagli-
gen] Ac: her epter. | 172,20 mangin] *Mgl.* Abc. | 172,21
alt] *Mgl.* Ab. | 172,22 mandtt] Ab: annan. | 172,23 bi-
spers] Ab *tülf.* breff(!). | 172,24 *Derefter har* Ac: mik var tha
inte annet j hender sat/en kronenes ränta oc aarlig skat/oc ey
kirchio eller closter regera/eller frelsis bönder mindre eller mera/
än tha at iak gjorde ther j mot/at monger bide thet aldrig both.
| 172,27 Och .. brugede] Ac: iak tog thet stycke aff. |
172,28 sict] Ab: fieth; *omdigtet* i Ac, *ligesom fölg. Linier.* |
172,32 act] Ab: alth. | 173,2 bliffue .. ellir] Ac: vara i la-
gen. | 173,4 saa] *Mgl.* Ac. | 173,4 formindske] Ab: min-
ska. | 173,5-7 *Omdigtede* i Ac. | 173,9 riidirskabit] Ac:
frelsit. | 173,10 gylden] *Abreviatur* i Aa. | 173,11 Paa]
Saal. Abc; Aa: Saa. | 173,12 herrir] Abc: herskapp. | 173,14
met] Ac: the. | 173,15 landtt] Ab: län. | 173,16 adelin]
Abc: ädla. | 173,17 meinte .. heffne] Ab: wille .. haffua
hemnet; Ac: tykte .. hempna. | 173,18 Att] *Mgl.* Abc; *om-
digtet* i Ac. | 173,20 kunde] Abc: skulle. | 173,21 enndtt]
Abc: tencktt. | 173,23 the] *Saal.* Ab; Aa: tho; *omdigtet* i Ac.
| 173,24 dagliige] Abc: för peninga. | 173,25 faa] *Mgl.*
Ac. | 173,26 med .. sindt] Ac: epter vilia myn. | 173,26
tjirannie] Ab: tyranne. | 173,28 ieg .. mandt] Ac: ingen man
skulle. | 173,31-32 *Mgl.* i Abc. | 174,2 til .. till] Ac: oc
mik til skada oc. | 174,3 lodt fordriffue] Abc: fördrreff. |
174,4 boo] Abc: bodde. | 174,4 Amager] Ac: Amakers; Ab:
Armego; Aa: mange. | 174,7 the .. icke] Abc: Ther icke
(ey) sådde. | 174,11 viduer] Ac: änkiör. | 174,11 som
hagde nøddtt] Abc: som gud (mick) bödh. | 174,12 som ..
brøddtt] Abc: szom war i nödh. | 174,15 Om] Ac: aff. |
174,15 min gierning] Ac: thetta. | 174,18 ijncker och vn-
drir] Ac: är opfytt. | 174,19 Vtij .. tjirannir] Ab: J thirannes
stycker. | 174,21 Fallaris] Ab: Pharao; Ac *mgl.* | 174,23
tjirannie] Ab: thirannes; Ac: tyranna. | 174,23 onde gerning]
Abc: ogherning. | 174,24 kand .. en] Ab: ock; *omdigtet* i Ac.
| 174,26 huerckin .. cij] Ac: lithet. | 174,28 frøctir] Ac
tülf.: thet sker. | 174,30 allen] Abc: hwargie.

Tekst B.

Her begyndis Konning Christians thendt Andens
Krønike och Historie,
Aar U M D xxiiij.

Huem Gud forsmaar ij allennstundt
Och hader hanns Ord aff Hiertenns Grundt,
Hanndt faar huercken Lijcke eller rolig Liff
Menn euige Feijede och dagliig¹⁾ Kiiff.
Der min Fader døde mente jeg saa
Diissze threj Riger att jeg skulle faa
Da bleff jeg Herre effter hanns dødt.
Jeg tœchtte hannd vaar ij Sindett forblødt
Jeg satte mig for²⁾ udenn all Miskundhedt
Slett att fordempe og legge nedt
Jeg sparde eij Quinde, Suendt eller Mandt
Jeg thuingde dennem alle under min Haandt,
Leege och Lerde, Ridder og Suenne,
De skulle mig alle fire og thienne [r b]
Jeg vaar dennem icke meget godt
Jnngenn fattige seede³⁾ jeg bodt,
Der min Fader ennd vaar ij Liiffue
Begijndte jeg først med Bispene at kiiffue
Der haffuer jeg altid holdett op paa
Thill Gud hannd thog mig Rigett fraa,
Jeg førde enn Kriig ij Suerig indt
Saa mange der blegnett ved⁴⁾ paa Kindt,
Jeg vanndt enn Stridt og thapte enn andenn,
Thett kannd jeg schriffue och sige forsandenn
Mitt Videnskab⁵⁾ achtett jeg saa at spilde
Fordi de undte mig Rigett ilde,
Thi førde jeg dennem fremmerst ij slag
At dieris Gods kunde komme mig thill mag,
Naar jeg kunde dennem med Falskhed beuise
De stod icke mandelig fremmerst ij Spidze,

1) Bb: daglige. 2) Bb: faar. 3) Bb: raadde. 4) Bb: blegnet derved. 5) Bb: Ridderskab.